

**Základní škola a Mateřská škola Kanice, okr. Brno – venkov,
příspěvková organizace**

Školní vzdělávací program školní družiny při ZŠ a MŠ Kanice

(Příloha 1 ŠVP ZV ZŠ a MŠ Kanice)

**Aktualizace k 1. 9. 2014
Č. j. 173/2014**

Obsah

1	Identifikační údaje.....	2
2	Charakteristika školní družiny	3
3	Výchovně vzdělávací cíle ve školní družině	3
4	Formy vzdělávání ve školní družině	4
5	Obsah vzdělávacího programu školní družiny	5
6	Časový plán.....	9
7	Podmínky pro vzdělávání žáky se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků mimořádně nadaných	9
8	Podmínky přijímání, průběhu a ukončování vzdělávání ve školní družině	9
9	Podmínky bezpečnosti práce a ochrany zdraví	10
10	Materiální podmínky školní družiny	11
11	Personální podmínky.....	11
12	Ekonomické podmínky	12
	Závěr.....	12

1 Identifikační údaje

Název školy	Základní škola a Mateřská škola Kanice, okr. Brno - venkov, příspěvková organizace
REDIZO	600111008
IČO	71001689
Adresa školy	Kanice č. 135, 664 01 Bílovice nad Svitavou
Ředitelka	Mgr. Hana Mazancová
Telefon	545 227 268
E-mail	zs.kanice@seznam.cz
www	www.zskanice.cz
Koordinátor ŠVP	Mgr. Alena Repová
Zřizovatel:	
Zřizovatel	Obec Kanice
Adresa zřizovatele	Kanice č. 76, 664 01 Bílovice nad Svitavou
IČO	00363171
Telefon	545 227 234
E-mail	obec.kanice@volny.cz
www	www.obeckanice.eud.cz

2 Charakteristika školní družiny

Školní družina je součástí ZŠ a MŠ Kanice. Je určena žákům z prvního stupně, její kapacita je 50 dětí. Dle zájmu rodičů v jednotlivých školních letech nabízí školní družina otevření jednoho nebo dvou oddělení v odpoledním provozu, v případě dostatečného počtu zájemců i v ranním provozu (viz. Vnitřní řád školní družiny).

Školní družina (dále ŠD) se zabývá mimoškolní výchovou založenou na pedagogice volného času, která tvoří mezistupeň mezi výchovou ve škole a výchovou v rodině. Jejím hlavním posláním je poskytovat žákům v klidném a bezpečném prostředí zájmové vzdělávání, možnost odpočinku a relaxace po školním vyučování při respektování věkových zvláštností dětí. Obsah zájmového vzdělávání je dál v tomto dokumentu členěn podle vzdělávacích okruhů základního vzdělávání I. stupně.

3 Výchovně vzdělávací cíle ve školní družině

Legislativně nejsou stanoveny závazné cíle zájmového vzdělávání (není pevně stanovena délka vzdělávání, strategie vzdělávacího procesu ani výstupy či ukazatele hodnocení pro školní družinu). Jako východiska využíváme obecné vzdělávací cíle stanovené školským zákonem.

Děti vedeme k všestrannosti, rozvíjíme jejich poznávání, osvojování si základních hodnot, na kterých je založena naše společnost, vedeme je k samostatnosti a schopnosti projevit se jako osobnost působící na své okolí, vytváříme u dětí potřebu projevit se pozitivně v chování, jednání. Připravujeme je na citlivé vnímání prostředí i přírody, vztahů k lidem s patřičnou ohleduplností a tolerancí. Učíme se žít společně s ostatními.

Rozvoj osobnosti dítěte představuje komplexní rozvoj vědomostí, dovedností, návyků, aktivní zájem o dění v okolí, rozvoj komunikace, sociálních kontaktů, zvědavosti, odvahy projevit se, umět zaujmout postoj k určité situaci. V dětech posilujeme sebejistotu, vedeme je k respektování základních lidských a etických hodnot, navozujeme kladné emoce.

Cíle zájmového vzdělávání ve školní družině při ZŠ Kanice - shrnutí:

- ✓ rozvíjení osobnosti dítěte
- ✓ respektování odlišností a věkových zvláštností
- ✓ seberealizace v aktivitách
- ✓ práce v týmu
- ✓ vedení k samostatnosti, k sebeovládání
- ✓ prevence sociálně patologických jevů
- ✓ tvorba pozitivních vztahů mezi žáky
- ✓ vedení žáka ke vhodnému využívání volného času
- ✓ rozvíjení estetického chování a citění
- ✓ výchova ke zdravému životnímu stylu

- ✓ ovlivňování vztahu k přírodě, začlenění ekologické výchovy
- ✓ rozvíjení logického myšlení, prostorové představivosti a postřehu formou her

Naplňování cílů bude uskutečňováno formou pravidelné výchovné, vzdělávací a zájmové činnosti, příležitostnými akcemi a nabídkou spontánních aktivit. Po předběžné domluvě s rodiči bude dětem umožňována příprava na vyučování.

Strategií pedagogické práce je respektování požadavků pedagogiky volného času:

- **pedagogické ovlivňování volného času** (nabídka nových atraktivních činností, motivace, změny prostředí, přiměřená úspěšnost dětí při činnostech)
- **dobrovolnost** (činnosti vykonávat dobrovolně na základě motivace, nikoliv pokynu)
- **zajímavost a zájmovost** (nabídka zajímavých činností odlišných od školního vyučování)
- **aktivita** (uplatnění a úspěšnost všech dětí)
- **citovost a citlivost** (navozovat kladné emoce, překonávání překážek)
- **prostor k seberealizaci** (uplatnění vloh a schopností, objevování sama sebe, vytváření žádoucích sociálních kontaktů)

V rámci činností ve školní družině dochází k podpoře a rozvíjení klíčových kompetencí žáků stanovených ve ŠVP pro ZV (RVP ZV). Jedná se o tyto kompetence:

- 1 - Kompetence k učení**
- 2 - Kompetence k řešení problémů**
- 3 - Komunikativní kompetence**
- 4 - Sociální a interpersonální kompetence**
- 5 - Občanské kompetence**
- 6 - Kompetence k trávení volného času**

4 Formy vzdělávání ve školní družině

Formy vzdělávání v ŠD se řídí ve své činnosti prováděcím předpisem k zákonu 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), a to především vyhláškou č. 74/2005 Sb., o zájmovém vzdělávání.

Zájmové vzdělávání je uskutečňováno v naší škole zejména těmito formami:

- 1. Pravidelnou výchovnou, vzdělávací a zájmovou činností**
- 2. Příležitostnou výchovnou, vzdělávací, zájmovou a tematickou rekreační činností**
- 3. Využitím otevřené nabídky spontánních činností**

5 Obsah vzdělávacího programu školní družiny

Vzdělávací program školní družiny navazuje na školní vzdělávací programy pro předškolní vzdělávání a pro základní vzdělávání, při stanovení obsahu výchovné práce a aktivit využijeme rozčlenění podle vzdělávací oblasti **Člověk a jeho svět** (určené pro žáky I. stupně ZŠ). Náplň tématických okruhů se ve většině případů v činnosti školní družiny prolíná celoročně.

1. Místo kde žijeme

Tématický okruh	Formulace činnosti a její stručný popis	Číslo rozvíjené kompetence
Moje rodina Můj domov	Respektujeme domácí pravidla. Známe členy rodiny s jejich minulostí. Projevujeme zájem o aktivní účast při rodinných akcích. Zajímáme se současné dění v rodině, neprosazujeme své zájmy na úkor jiných členů rodiny.	3,4,5
Naše škola	Seznamujeme se s prostorami školy Orientujeme se v okolí školy: • cesta do školy • bezpečnost na přechodech pro chodce • dopravní značky – poznávání a malování značek • dopravní soutěž • výtvarné práce Dodržujeme pořádek v okolí školy. Komunikujeme v kolektivu a efektivně řešíme dané úkoly. Vytváříme si představu o sobě samém. Vyjadřujeme své myšlenky a názory.	1,2,3,4
Kulturní společenský život	Poznáváme možnosti smysluplného trávení volného času. Rozvíjíme smysl pro naše tradice a kulturní dědictví. Poznáváme významné budovy a místa, zajímavosti našeho mikroregionu, např: • hrad Špilberk – návštěva • divadla, kina • folklór • využití knížek, videa, encyklopedie	2,5,6
Policie, hasiči, záchranná služba	Seznamujeme se s prací záchranných složek – rozhovory, besedy. Učíme se poskytnout pomoc nebo o ni požádat. Rozhodujeme se zodpovědně v dané situaci: • telefonní čísla – policie, hasiči, záchranná služba • poskytnutí první pomoci – beseda, ukázky, lékárnička	2,4,5

2. Lidé kolem nás

Tématický okruh	Formulace činnosti a její stručný popis	Číslo rozvíjené kompetence
Rodina	Povídáme si o rodině, o její historii, o významných dnech rodiny, o rodinných příslušnících a jejím významu pro další vývoj osobnosti. Vyprávíme si a sdílíme zážitky z rodinného života: • Rodinná alba • Tradice, záliby • Výtvarné práce na téma rodina	1,3,4,5
Kamarádi	Nasloucháme názorům ostatních a snažíme se jim porozumět. Komunikujeme bez ostychu s dětmi i s dospělými. Respektujeme osobnost kamaráda. Neprosazujeme své zájmy na úkor ostatních.	3,4,5
Svátky a oslavy	Svátky a oslavy prožíváme v kruhu rodinném, se širším příbuzenstvím, s kamarády. Vyrábíme dle svých možností dárky, recitujeme, zpíváme. Utuzujeme přátelské vztahy.	3,4,5,6
Jak se správně chovat	Jsme zdvořilí a chováme se dle mravních a etických zásad: • zdravení • oční kontakt • vhodné řešení problému • pozitivní naladěný v kolektivu • pomáháme si navzájem	3,4,5

3. Lidé a čas

Tématický okruh	Formulace činnosti a její stručný popis	Číslo rozvíjené kompetence
Náš denní režim	Pracujeme efektivně s volným časem.	3,4,5,6
Jak se mění lidé	Seznamujeme se s životem našich předků (besedy, vyprávění, osobní zážitky). Poznáváme významné osobnosti a historii svého kraje.	4,5
Jak se mění věci, budovy, obec	Vyhledáváme a třídíme informace dle oblastí zájmu, uplatňujeme je v praktických situacích. Seznamujeme se s životem našich předků a technickými vymoženostmi minulosti a současnosti i s tradicí řemesel (knihovna, encyklopedie, internet, rádio, televize).	2,3,4,5,6

4. Rozmanitost přírody

Tématický okruh	Formulace činnosti a její stručný popis	Číslo rozvíjené kompetence
Příroda okolo nás – rostliny, živočichové	Poznáváme přírodu kolem nás: • pocit sounáležitosti s přírodou • popis krajiny • fauna a flóra (povídání, výtvarné práce) • vycházky do okolí	1,4,5,6
Roční období	Máme úctu k přírodě, chráníme ji. Změny v přírodě dle ročních období: • kalendáře • pranostiky • četba • besedy • lidové tradice (písničky, říkadla, zvyky) • výrobky z přírodnin	1,3,5,6
Počasí	Všimáme si změn v přírodě: • počasí dle klimatických podmínek • klimatické podmínky v různých nadmořských výškách • reakce člověka na změny počasí	1,5,6
Voda	Uvědomujeme si význam vody pro náš život. Besedujeme na téma: • šetříme vodou • neznečišťujeme toky • úbytek vody na Zemi Pracujeme s knihami a dostupnými publikacemi.	1,5,6
Chráníme si své životní prostředí	Uvědomujeme si význam ochrany životního prostředí pro náš život. Besedujeme na téma: • Jak se chováme v přírodě • Ochrana přírody • Péče o rostliny ve školním arboretu i ve třídě • třídíme odpad	1,3,4,5
Krajina v ČR a v sousedních zemích	Posilujeme vztah ke svému rodnému regionu a vlasti a poznáváme Českou republiku a sousední země. Výtvarné práce.	1,3,5

5. Člověk a jeho zdraví

Tématický okruh	Formulace činnosti a její stručný popis	Číslo rozvíjené kompetence
Ochrana zdraví	Chováme se odpovědně ke svému zdraví: • denní režim• zásady osobní, intimní a duševní hygieny• otužování• vyváženost pracovních a odpočinkových aktivit• význam pohybu pro zdraví• osobní bezpečí (šikana, týrání, sexuální a jiné zneužívání, brutalita, diskriminace a jiné formy násilí)• výtvarné práce	1,4,6
Prevence úrazu	Učíme se řídit své jednání a chování v běžných i v rizikových situacích: • vhodná a nevhodná místa pro hru• bezpečné chování v silničním provozu• dopravní značky a předcházení rizikovým situacím v dopravě (bezpečnostní prvky)• přivolání pomoci v případě ohrožení fyzického zdraví (čísla tísňového volání)• výtvarné práce	1,4,5,6

Nabídka doplňkových aktivit školní družiny

- Drakiáda
- Dětský karneval
- Kuličkíáda
- Dětské odpoledne

Uvedených akcí se mohou zúčastnit i děti, které nenavštěvují školní družinu, popř. rodiče a veřejnost.

Děti v průběhu pobytu ve školní družině mohou navštěvovat zájmové útvary z nabídky školy a zájmové vzdělávání z nabídky oborů pobočky ZUŠ Adamov při naší škole.

Výchovná práce ve školní družině má svá specifika a liší se od organizace vzdělávání ve škole. Základním prostředkem činnosti je hra založená na prožitku dětí, která obohacuje jejich sebezpoznávání, rozšiřuje vědomosti a dovednosti a navozuje kladné emoce.

6 Časový plán

Časový plán pro školní družinu je sestaven na jeden vzdělávací cyklus, který trvá zpravidla tři roky. Během této doby projde dítě všechny okruhy činností družinou vyměřené a přiblíží se tak co nejvíce předběžným cílům výchovně vzdělávací činnosti.

Vychovatelky školní družiny sestavují roční plán, který je rozpracován na jednotlivé měsíce, v nichž jsou zahrnuty i doplňkové aktivity, např. karneval, besídky, aj.

7 Podmínky pro vzdělávání žáky se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků mimořádně nadaných

Všichni přihlášení žáci se speciálními vzdělávacími potřebami mají možnost se zúčastnit zájmového vzdělávání v ŠD a jsou plně integrováni do všech forem činností, pokud obsah, formy a metody odpovídají jejich vzdělávacím potřebám a možnostem, popř. jim formy, obsah a metody vhodně a individuálně přizpůsobujeme.

Žákům z rodinného prostředí s nízkým sociálně kulturním a ekonomickým postavením je nutné věnovat specifickou péči. Mají rovnou příležitost se zapojit do všech forem a činností uskutečňovaných ve školní družině.

Žáci z kulturně odlišného prostředí (příslušníci menšin a etnik) mají stejná práva a příležitosti jako všechny ostatní děti. Přestože se v naší oblasti setkáváme s těmito dětmi ojediněle, jsme schopni i jim nabídnout a zajistit podmínky pro začlenění a plnohodnotné zapojení do činností probíhajících ve školní družině. Mimo jiné bychom těmto dětem věnovali zvýšenou pozornost při osvojování si českého jazyka, seznamování se s českou kulturou, zvyky a tradicemi.

Pro rozvoj talentovaných jedinců bude nabízet školní družina další doplňkové aktivity v oblastech jejich zájmů.

8 Podmínky přijímání, průběhu a ukončování vzdělávání ve školní družině

a) Podmínky přijímání uchazečů

Školní družinu mohou navštěvovat žáci 1. – 3. ročníku, v případě volné kapacity mohou být umístěni i žáci 4. a 5. ročníku. K pravidelné docházce přihlásí zákonný zástupce své dítě formou vyplnění a odevzdání zápisního lístku první školní den (nejpozději do týdne od zahájení školního roku) vychovatelce školní družiny. O zařazení dítěte do školní družiny rozhoduje ředitel školy.

b) Podmínky průběhu vzdělávání

Provoz školní družiny:

- ranní provoz školní družiny – od 7.00 do 7.30 hodin při minimálním počtu pěti žáků
- odpolední provoz školní družiny – od 11.20 do 16 hodin

Režim denních činností je v 1. oddělení zpravidla rozvržen následovně:

11.20 – 12.10 hodin	odpočinková činnost, společný oběd
12.10 – 13.15 hodin	zájmová činnost
13.15 – 14.15 hodin	odpočinková činnost
14.15 – 15.15 hodin	rekreační činnost
15.15 – 16.00 hodin	relaxační činnost

Režim denních činností je v 2. oddělení zpravidla rozvržen následovně:

12.10 – 13.10 hodin	společný oběd, odpočinková činnost
13.10 hodin – nejdéle do 14.30 hodin	(spojení s provozem 1. oddělení) zájmová činnost a odpočinková činnost

V době vedlejších školních prázdnin, popř. ředitelského volna je provoz školní družiny zajištěn v případě minimálního počtu pěti žáků. Na dobu hlavních školních prázdnin se chod školní družiny přerušuje.

Vyučující prvního stupně, která vyučovala dle rozvrhu hodin poslední vyuč. hodinu, předává děti zapsané do školní družiny paní vychovatelce. Doba pobytu žáka se řídí údaji uvedenými na zápisním lístku a končí předáním žáka zákonným zástupcům, popř. samostatným odchodem dítěte ze ŠD (je-li uvedeno v zápisním lístku). Přesun dětí ze školní družiny do zájmových aktivit a zpět se řídí Pokynem k zajištění bezpečnosti dětí při specifických činnostech.

c) Podmínky ukončování vzdělávání

Důvodem k ukončení docházky dítěte nebo žáka do školní družiny může být:

- Soustavné porušování vnitřního řádu školní družiny
- Neuhrazení poplatku za pobyt dítěte v ŠD
- Osobní důvody zákonných zástupců

Ukončení zájmového vzdělávání musí být provedeno písemnou formou – doplněním do zápisového lístku.

9 Podmínky bezpečnosti práce a ochrany zdraví

Školní družina tvoří se ZŠ jednu právnickou osobu, proto je bezpečnost a ochrana zdraví dětí zajišťována v rámci školy jako celku (viz. Školní řád). Konkrétní pravidla chování a bezpečnosti dětí při pobytu ve školní družině uvádí vnitřní řád školní družiny. Děti i rodiče jsou s vnitřním řádem seznámeni na začátku školního roku nebo při přijetí nového dítěte do ŠD, opakovaně jsou důležité body dětem připomínány při různých činnostech. O tomto provádíme záznam do pedagogické dokumentace. Pokud využíváme ke svým aktivitám odborné učebny nebo tělocvičnu (hřiště), řídíme se provozními řády těchto učeben.

Podmínky pro hygienické a bezpečné působení, které v režimu školní družiny uplatňujeme:

- ✓ vhodná struktura a skladba zaměstnání
- ✓ dodržování vhodného pitného a stravovacího režimu
- ✓ zdravé prostředí užívaných prostor, tj. odpovídající světlo, teplo, bezhlučnost, čistota, větrání, rozměry nábytku
- ✓ bezpečné pomůcky
- ✓ ochrana dětí před úrazy – opakovaně dětem vysvětlujeme zásady bezpečného chování
- ✓ označení všech nebezpečných předmětů a prostor
- ✓ dostupnost prostředků první pomoci, kontaktů na lékaře

Psychosociální podmínky:

- ✓ vytváření pohody prostředí, příznivé sociální klima, otevřená komunikace, úcta
- ✓ tolerance, empatie, spolupráce a pomoc druhému
- ✓ věková přiměřenost činností, motivující hodnocení, zpětná vazba při činnostech
- ✓ chování a hodnocení, ochrana dětí před násilím, šikanou a dalšími patologickými
- ✓ jevy, spoluúčast dětí na chodu oddělení, informovanost všech zúčastněných včetně rodičů i veřejnosti o činnostech ve školní družině
- ✓ respekt k potřebám jedince, činnosti vycházející ze zájmu dětí a osvojování si toho, co má pro ně praktický význam, co vede k získání praktické zkušenosti, je tedy všestranným prospěchem dítěte a je to zároveň hlavní moment při všech činnostech školní družiny

10 Materiální podmínky školní družiny

Obě oddělení ŠD využívají pro svoji činnost kmenové třídy. Vybavení učeben je na dobré úrovni, ve třídách je nový nábytek a odpočinkový koutek s kobercem. Děti mají k dispozici celou řadu společenských her (deskových, na rozvoj logického myšlení), stavebnice výtvarné a pracovní potřeby, audiovizuální techniku, počítač. Kromě těchto učeben může školní družina využívat ke svým aktivitám tělocvičnu, sportovní náčiní a nářadí z kabinetu TV, školní hřiště, školní park. Velmi pěkné okolí školy umožňuje časté vycházky do přírody.

Naším cílem je po dokončení poslední etapy rekonstrukce školy vymezit pro školní družinu samostatnou místnost a zajistit dětem trvalé a odpovídající zázemí.

11 Personální podmínky

Školní družina při ZŠ a MŠ Kanice má jedno, popř. dvě oddělení. Výchovně – vzdělávací činnost je zajištěna kvalifikovanými pedagogickými pracovníky. Ve školní družině pracují jedna nebo dvě vychovatelky (podle skutečnosti, zda je otevřeno jedno nebo dvě oddělení ŠD) – každé oddělení má tedy svou vychovatelku, která vede jeho dokumentaci.

Vychovatelky jsou iniciátorkami a průvodkyněmi dětí při nabízených činnostech, které mohou řídit přímo i nepřímo. Navozují jednotlivé činnosti, k těmto činnostem děti motivují, umožňují jim rozvíjet jejich zájmy a spolu s dětmi jednotlivé činnosti a jejich výsledky hodnotí. Smyslem jejich práce je probouzet v dětech aktivní zájem o okolí, rozvíjet jejich přirozenou zvědavost, chuť navazovat sociální kontakty, rozvíjet komunikaci a přátelské vztahy v kolektivu.)

Odbornost si vychovatelky prohlubují a doplňují v akreditovaných kurzech dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků a samostudiem.

12 Ekonomické podmínky

Školní družina je financována z prostředků rozpočtu školy. Přihlášené děti platí měsíční poplatek za pobyt v ŠD, který stanovuje ředitelství školy po dohodě se zřizovatelem. Od úhrady mohou být osvobozeni děti ze sociálně slabých rodin.

Úplata za školní družinu je stanovena Vnitřní směrnicí č. 18 ve výši 100 Kč měsíčně. Je vybírána jednorázově na období září – prosinec a druhou platbou na období leden – červen. Platbu je možné provádět bezhotovostně na bankovní účet školy, za platbu v hotovosti obdrží zákonní zástupci příjmový doklad. V případě přijetí nového žáka do školní družiny, či ukončení docházky do školní družiny v průběhu školního roku se finanční vypořádání řeší individuálně podle konkrétní situace.

Závěr

Školní vzdělávací program pro školní družinu při ZŠ a MŠ Kanice byl schválen školskou radou 17. června 2014 a pedagogickou radou dne 19. června 2014.

V Kanicích 31. 8. 2014

.....
Mgr. Hana Mazancová
ředitelka ZŠ a MŠ Kanice